

БУБЛІЙ Ірина

78 ОСОБИСТОСТЕЙ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Дашкевич Я. Постаті : нариси про діячів історії, політики, культури. – [3-тє вид., виправл. й доповн.] / Ярослав Дашкевич. – Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2015. – 928 с.

«Вірю, що правдива історія України, історія боротьби української нації з окупантами й колаборантами всіх мастей за побудову справді незалежної Української держави буде написана і стане настільною книгою кожного чесного політика, чесного державного діяча, кожного українця».

Цими словами автор «Постатей» завершив свою промову на врученні українськознавчої премії у далекому 1994 р. З того часу сплило чимало води, але баласт проблем історичної науки ми переносимо з десятиліття в десятиліття: вона заполітизована, сфальсифікована і, врешті-решт, невдячна, бо ніхто не поспішає бруднити руки нашим правдивим кривавим минулим. Понад шість років тому пішов у кращий світ і сам Ярослав Дашкевич, однак своєї обіцянки він дотримався і таки написав правдиву історію – історію у постатях.

Доповнене видання «Постатей» побачило світ уже втретє і щоразу збірка нарисів та есеїв повнішала та багатшала. На сторінках збірника – 114 унікальних матеріалів про тих, кому ми завдячуємо своєю незалежністю, і 78 прізвись, які змінили хід історії. Книжка розповідає історію України від Данила Галицького до сьогодні, від родинного дерева Хмельницьких до некрологу, написаного по смерті дружини науковця. Оскільки цей збірник – це складна мозаїка з написаних у різний час статей та розвідок, дехто закидає Ярославу Дашкевичу суб'єктивізм і фрагментарність у підході до вивчення деяких постатей нашого минулого. Так, автора неодноразово критикували за неоднозначне трактування діяльності Михай-

ла Грушевського, Михайла Драгоманова, В'ячеслава Липинського. Та, пам'ятаючи про часту зміну поглядів та ідеологій на зорі незалежності України, можна зрозуміти зміну акцентів у статтях, написаних у різний час.

Наприклад, у тексті доповіді на засіданні товариства «Спадщина» в грудні 1988 р. учений наголошує на політичній діяльності Михайла Грушевського: «Грушевський був головою Центральної Ради і президентом Української Народної Республіки (оплески). Був. Справді був». Нині більшість істориків сходиться на думці, що в УНР посади президента взагалі не існувало, зокрема тому, що цього не передбачала Конституція. Міф про президентство Грушевського походить із середовища української еміграції і виник через складнощі перекладу з французької (голова Центральної ради – *president du parlement*). Однак у той час, коли лунала ця доповідь, думка про його президентство була поширеною в історичній науці, хоча Ярослав Дашкевич доволі різко висловлювався про політичні поразки Центральної ради, особливо антимілітаризм і нездатність вирішити аграрне питання. Та для автора книжки Грушевський, як й інші описані особистості, був «нетрафаретною» людиною, якому не потрібно навішувати жодних ярликів. У пізніших дослідженнях Ярослава Дашкевича Грушевський з'являється вже як історик: дослідник з'ясовує, до якого напряму в науці він належав – народницького чи державницького. Спершу автор намагається реабілітувати Михайла Грушевського як політика; на початку 90-х рр. у його працях з'являється більше критики на адресу непослідовної політики голови УЦР.

Отже, книжка Ярослава Дашкевича розрахована на певним чином підготовленого читача, який знається на історії нашої держави, принаймні новітній, і розуміє, які передумови впливали на автора під час написання нарисів. Кожен матеріал публікується з датою його появи та необхідними для розуміння тексту виносками. Для людини, яка щиро цікавить-

ся минулим України, «Постаті» стануть справжньою знахідкою: без сухого викладу вже давно відомих істин автор, крім прізвищ, які весь час є на слуху (Павло Тетеря, Іван Мазепа, Євген Коновалець, Андрей Шептицький), відкриває для нас і менш відомих особистостей. Серед них – дипломатичний агент шведського короля Захарій Гамоцький та його зустрічі з Богданом Хмельницьким, вірменин-збирач українського фольклору Садок Баронч, Василь Вишиваний (він же ерцгерцог Вільгельм Габсбург). Матеріали про деяких діячів об'єднані в добірки, адже авторові вдалося зібрати багато статей та есеїв про Гійома Лавассера де Боплана, Івана Крип'якевича, родину Шухевичів.

Можна довго сперечатися, хто ж творить історію – окремі особистості чи народ, однак вивчати історію через життєписи окремих особистостей важливо і потрібно, а «Постаті» Ярослава Дашкевича стануть у цьому найкращим другом та супутником.

